

RMKI. 1279.

A' Jo Istenec Nevében,

LELKI DIADALOM

RUL VALO

OKTATAS

Mellyet

A' Debreczeni Nagy Templomban
1682 Esztendőben Boldog Aszfzony
havának negyedic napjánac reggeli orá-
ján tett.

FELVINCZI SANDOR.

*Megnevezett Debreczeni Ecclesiának egyik
méltatlan. L. P.*

DEBRECZENBEN,

Nyomtattatott ROSNYAI JÁNOS által.
M. DC. LXXXII.

T E X T U S. Malach. 4. v. 2. 3. A' Deák fordításban. 3. Réb. és 20. 21. vers.

2. *Es fel támad tinéktek kik az én nevemet felitek az igazságnak napja, és egészség léssen az ő szárnyai alatt és elmentek s' meg saporodtok mint a' meg hizlalt tulokok.*

3. *Es labatok alá tapodgyátok az Istenteleneket: Mert olyanok léssnek a' ti lábaitoknak talpai alatt mint hamu, a' napon mellyen beszedemet meg tellyesítem, azt mondgya a' Seregeknek Jehovája.*

Függése a' Leczkének. Mivel oda fellyebb, cap. 3. v. 18. Hivá a' Propheta az hitetleneket, hogy meg térvén, szemléljék meg az Istennek munkáit, és minden bizonytalanságban foglác venni micsoda különbség legyen az hivek és az hitetlenek között, mellyet tagadnac vala, cap. 3. v. 14. 15. *Azt mondottatok, hasontalan a' Jehovának szolgálni. &c.* Leál azért a' 4. dik rebnek első vertere, és meg mutattya, hogy rendelt Isten egy napot mellyen az hitetleneket meg büntesse, és az hiveknek jutalmat adgyon, mint a' kezűnc alatt valo lecke bizonyittya; mellyekből ilyen *conclusiot* csinál: Azert vagyon Különbség az hivek és az hitetlenek között.

Summa. Ebben azért a' Leczkében summa szerint le rajzoltatic az hiveknek jutalmoc azzal a' győzedelmel egyetemben, mellyel győzedelmeskednek az ő ellenségeken.

Rései a' Leczkének kettőc. (1) Meg iratic az hiveknek jutalmoc, és vigasztaltatásoc. v. 2. *Fel támad tinéktek az igazságnak napja. &c.* (2) Meg jegyez-

tetic

tetic a' benteknek ellenségeken valo győzedelmek. v. 3. *Meg tapodgyátok az Istenteleneket.*

I. Kérdés. Miért bõll így az Isten: Kik az én nevemet felitek? Nem volt volna-e elég így bõllani: Kik en iulem (vagy engemet) feltek?

Felelet. Felni az Isten nevét, és felni az Isten, jó értelem szerint mind azon egy dologért vehetjük: mivel minden az idvezülendõ embernek tulajdona. De felni az Isten nevét, és felni az Istentül, nagyon különböznek. mert az hitetlenek és hypocriták is felnek az Istentül midõn azt kiáltják: *Hegyek borítások el minket annak sine elõl a' kezűncben üt.* Jelen. 6. v. 16. 17. Mind azon által az Istennek nevét nem felik, az az, az Isten igejének predikálására meg nem indulnac, holott az által tudgyác meg micsodas legyen az Istennek mindenhatósága, bölcsesége, igazsága, és irgalmassága. Az Isten félõk pedig, valami helyen hallják, avagy olvassák az Istennek igejét, mindgyárást fiui felelemmel és engedelmesseggel felic az Istent, és az ő parancsolatiban igyekeznek járni, a' Josiás Király példája szerint. 2. Király. 22. v. 11. 18. 19. *Es mivel hogy meg lágyult a' te síved, és meg aláztad magadat az Ur elõl, halván azokat mellyeket sollek ez helyellen és meg saggatád a' te ruhádát, és sírál en elõtem: Azert en is meg halgattalak, azt mondgya a' Jehova.*

II. Kérdés. Kicsoda az az igazságnak napja?

Felelet. A' Christus Jesus. Holott ilyen dolgot jegyezz meg.

(1) Hogy Napnak mondati: mert ő benne va-

A 2

gyon

gyon az a' mennyei világosság, mely minden e' világra jövőt meg világosíthat. Ján. 1. v. 8. és 8. v. 12. és 12. v. 46. *En világosságul jöttem e' világra.* Esa. 60. v. 1. *Kely fel világoskodgyál, mert el jött a' te világosságod.* Ela. 49. v. 6. *A' pogány nepeknek is világosságul adtalak tegedet.* Így bol az Atya Isten az ő Fia felől. Innen vagy on már, hogy az Anyaszentegyházac tökéletessége ebben áll, hogy fel öltözhessék ebben a' Napban, és tizenkét csillagoknak (Apostoloknak) Coronáját (az az Tudományát) fejében hordozza. Jelen. 12. v. 1.

(II) Hogy Igaságnak Napjának neveztetik, mert az ő igaságát, mint valami tiszta ruhát, mi reánk ruházza, és lett minékünk az Istenül bölcseségünk, Igaságunk, szentségünk és válságunk. 1. Cor. 1. v. 30. Itt azonban azt is eszünkben vegyük, hogy ez az igazságnak napjának tündöklése, ellenében tétetic az ő Törvénybéli Szent Atyáknak állapotjánac, a' kik a' Törvénynek árnyéka alatt éltenek és jollehet meg igazultanac, és az Istennek Országában által vitettenek, mind azon által homályosabban láttak minálunknál a' meg ígértetett válságnac és idvétségnek tickait. Mert a' Ceremoniák a' meg leendő dolgoknak árnyéki voltanac, de a' valósága Christusé. Colos. 2. v. 17. Sid. 10. v. 1.

(III) Hogy az mondatic, hogy az ő szárnyai alatt egétség vagy on. Ez az hasonlatosság pedig vétetett a' Naptul; mert valamiképpen a' nap az ő fugárral mindeneket meg vidámit, táplál, és melegít: Ugy a' Christus Jésus az ő Evangeliumával a' meg homályosít-

lyosított lelki ismérteket meg esendefíti és meg ujgittya. Innen mondgya az Angyal Luc. 2. v. 10. *Hirdetek nektek nagy örömet* (IV) Hogy meg biztaltatott tulokoknak mondatnac az hivek, az hitben, lelki örömben, és erősségben, és a' lelki dolgoknak bővségében. Solt. 63. v. 6. *Mint a' keverséggel es srral, úgy bé tellyesedik az én nyelvem, mikor vig ajakaim al dicsér téged az én szám.*

III. Kérdés. Miről mondgya azt, hogy előmentek avagy igazabban, Kimentek? Felelet. (1) Erti az Antiochusnak és egyéb pogányoknak hatalma alól való ki szabadulások, mely a' Machabæusok idejében volt: Ezek voltanac pedig rend szerint, kik által a' Sidoc meg szabadultanac. (1) Jaddus Pap. (2) Mathias. (3) Judás Machabæus (4) Jonathás. (5) Simon. (6) Hircanus János. (7) Aristobólus. Ezen minnyájan Christus Urunk születése előtt 101. esztendővel dicsőségesen meg szabadították az Istennek Anyaszentegyházát a' pogányoc hatalma alól Joseph. Lib. 13. Antiq. Jud. cap. 19. Láss. erre bőven a' Zachariafra való 36-dik prädikatióban. Quast. 5. in expl. textus. (II) Erti a' lelki szolgálat és a' Sátánnak hatalma alól való ki menekedéseket. Innen mondgya már a' Christus Jésus, Esa. 61. v. 1. *El küldök engemet az Ur hogy a' foglyoknak szabadulást hirdetnek, és a' meg kötözetteknek a' tömlöcznek meg nyilását.* Szent Pál is ilyen tohajtással kívánnya ezt a' szabadulást. Rom. 7. v. 24. *Okon segény ember! Kicsoda szabadit meg engemet ez halálnak testéből?* (III) Erti a' ki menelen az Isten Anyaszentegyhá-

tegyházának Jerusálemből az egész világra való ki-
menetelét, melyről vagyon jövendőles Efa. 2. v. 2.
3. holott így szól a' pogányoc: *szertek el mennyünk
fel az Urnak hegyére &c.* Lásd. intést erről a' ki-me-
netelről. Efa 52. v. 11. 12. *Mennyeteket el, fűszátok kí-
onnet és semmi tisztátalant ne illessetek &c.* Így pél-
dázatot e meg az ő Testamentomban is, a' Jerusále-
béli templom külsőbinéc alatta való forrásnak ki-
folyásán, mellyen az Angyalnac harminadik merése u-
tán e' Proféta által nem mehet vala. Ezech. 47. v.
1-5. Idvezítőnk is azt parancsolá a' Tanyitvánok-
nak, hogy *mennének el e' széles világra, és tanítvának
minden nepeket, meg keresztelevén őket Atyának Fiú-
nak, és Sz. Lélek Istennek nevében. &c.* Matth. 28.
v. 19. Be is kezdett e' tellyesedni. mikoron Sz. Pál a'
Sídoknac azt mondá. *Imé a' pogányokhoz, megýünk &c.*
Csel. 13. v. 46.

IV. Kérdés. Micsoda győzdelem ez melyről
vagyon emlékezet v. 3. *Es meg tapodgyátok az hitet-
leneket?* Felelet. Nem valami magános bossú-ál-
lás értetik azon a' győzdelmen, mert a' tilalmaztatit
Mos. 5. Könyv. 32. r. v. 35. *Enyim a' bossúallás
és aszítás.* Veld őve Rom. 12. v. 19. Sid. 10. v.
30. I. Petr. 2. v. 23. hanem értetik az Ecclesiának
szabadulása és győzdelme, melly volt (1) A' kül-
ső Magistrátusok által, úgy mint Christus Urunk
büntetése előtt a' Machabeusok által, (Lásd ide fellyebb
az harmadik kérdést) az Új Testamentumban Con-
stantinus Nagy Császár által, a' ki Diocletianust, Ma-
ximianust, Maxentium, Licinium, és egyéb kegyet-
leneket

leneket meg tapodot. Ide való Theodosius Császár
is, a' ki a' temérdeki bálványozást fel-állítani igyeke-
ző Eugenium, és Arbogastum haddal meg győzé.
(2) A' lelki Pástorok által, a' micsodáslak voltanak.
régén az Apostolok, és e' mái napon az Istenec rend-
berint való szolgái, kiknek prédikállásoc által Isten e'
világi hatalmatságokat le fokta vetni. 2. Corint. 10.
v. 4. 3. *A' mi vitéz kedésünknek fegyverei nem testiek
hanem Isten ereje által erősek, nagy erősségeknél le-ron-
tására veld őve Jerem. 1. v. 10. Tégedet Prophe-
tává teslek a' pogányokon és Országokon, hogy gyomlálj,
roncs, veseles, törj, építs, és plántálj. Lásd Jerem. 18. v.
7. Ha szollok a' nép ellen, és az ország ellen, hogy ki
gyomlálom, meg rontom, és el veszem egy szempillan-
tásban.*

V. Kérdés. Micsoda ennek értelme v. 3. *A'
napon mellyen beszédemet meg tellyesítem: Avagy a' be-
tű berint: A' napon mellyet én cselekszem? Felelet.*
Értelme ennek csak ez, mint ha így állana. Jóllehet
nehéz tinéktek a' szabadításnac óráját várnotok, mind-
azonáltal várjátok el békéséges türelemmel; mert én
minden bizonnal jelen lébec azon a' napon, a' mel-
lyet rendeltem a' szabadításra. Habac. 2. v. 3. *Ha
késéndik, váriad azt, mert kécség nélkül meg léstem, és
nem késh. Sid. 10 v. 37. Még csak egy kevés idő va-
gyon, és a' ki el-jövendő, el-jó és nem késh. Eddig a'
magyarázat.*

I. T U D O M A N Y.

Csak egyedül a' Jesus Christusban kell keresni az
idveliséget, az Isten ismeretinek világosságát, és az I-
stennek

stennek tetsző igazaágot. Text. v. 2. *Fel támadot
zinektek az igazságnak napja. &c.*

Ez a Tudomány meg czírá ollyá. (1) A' Sidok-
nac hazugsággal telyes könyveket; melyet ők *Thal-
mudnak* hívnak; melyben le tétetett álomhoz hason-
ló fabulájoknak bintén úgy hisznec mint a Szent írás-
nac. (2) A' Mahumet *Alcoránnyát* melyben a'
Motes és a' Jépus ellen sok káromkodások és képte-
lensegek vadnac, jöllehet vallást tében arrul, hogy
mindenit Istentől bocsáttatott. (3) A' Mahumet
hazugságát, ki azt költötte, hogy valamit tanit, mind
a Gábriel Angyallal való beszélgetésiből vésti, és a Sz:
Lélekkel való conversatiojából. Ez bintén ollyan
igaz, mint régen Lycurgusnak a Spartanusoknak a
Apollóval, Numa Pompiliusnak a Nimpha Ager-
riával való csalókas beszélgetések. (4) Az Uj Ke-
restényeknek és Wejgelianusoknak új jelenéseket, el-
mejekben való el ragadtatásokat, és abbul való bo-
londoskodásokat. (5) A' Pápiác Tráditioit,
vagy emberi találmannyit, niellyeket a Sz: írással e-
gyenlő méltóságúnac mondanak: holott az Isten
minket csak egyedül a Sz: írással igazit. Efa. 8. v. 20.
A' Törvényre és a tanu bizonyosság tetelekre. Ján. 5. v.
39. *Tudakozások az írásokat.* Luc. 16. v. 29. *Va-
gyon Mosek és Prophetájok, azokat halgassák.* Lás.
többet *Syst. Theol. Mares. Loc. 1. § 49. § 1. § 2.*

II. TUDOMÁNY

Akar mely nagy legyen, és akar mely sok ideig
tarconis az Istenes híveknek az ő harcok az hitetle-
nekkel, &c. mindazonáltal végtére is ugyan óvák lése
a győző-

a' győződelem. Text. v. 3. *Lábatok alá tapodgyátok
az Istenteleneket.* Solt. 58. v. 11. *Az ő lábait mossátok
az igaz az hitetlennek véreben.* Jelen. 12. v. 8.
A' Sátán és az ő angyali nem veheténnek erő, nem is ta-
laltaték az helyek többé az égben. Rom. 8. v. 37. *Mi-
d ezekben győződelmeseknél fellyebb valok vagyunk, az ál-
tal a' ki szeret minket.*

1. O K A. a Tanuságnak. Mert maga ígérte a'
Christus az híveknek ezt a győződelmet. Matth. 16.
v. 18. *A' pokolnac kapui azon (az Anyaszentegyhá-
zón) nem vehetnek diadalmat.*

2. O K A. Mert a Christus is jelen vagy on ezen
az harczon, mivel hogy a *Mirtusok* (az hívek ezec)
Közöt áll. Zachar. 1. v. 8. és az *béi arany gyertyatár-
tok* (Ecclesiák) *Közöt.* Jelen 1. v. 13. és maga is
harczol az hívek mellett az ő Sz: *Angyalival* edgyűt
a *Sarkány* és annak *Angyali* ellen, és azokat le hajg ál-
lya, *hogy helyek az égben ne találtafsek.* Jelen. 12. v. 7.
8.

3. O K A. Mert az hívek hit által csatáznak, mely
még ezt a világot is meg győzi. 1. Ian. 5. v. 4. *Ez
a diadalom mely meg győzte e világot, tudniillik a tihite-
tek.*

I. Kérdés Kicsodác indittyác mi ellenünc ezt a
harczot? *Félelet.* (1) Az Eördög; ki az Sz: Pál ol-
dalában is hegyes őstön vala. 2. Corint. 12. v. 7.
(2) a testi indulatoc, mellyec ottan ottan rabul ad-
gyák az embereket a bűnnék törvényének. Rom. 7. v.
23. (3) Ez világ Ian. 7. v. 7. *Engemet gyűlöl e vi-
lág: mert én bizonyoságot tések a róla, hogy az ő cseleke-
dési gonosok.*

II. Kér-

II. Kérdés. A' Sátán ellen való harczolásában micsoda argumentumokkal támogattya magát a válaftott lélec? *Felelet.* A Tanuságnac okain kívül, ilyenekkel. (1) Hogy a Sátánnal való tufakodása rébe annac a vitezségnek, a mellyre hivattatt az hívek. Ephes. 6. v. 12. Tufakodásunc vagyon a birodalmok ellen, é világnak Urai ellen, ez életnek sötétségének vezéri ellen, a lelki gonoszok ellen, mellyek a magasságban vadnak. (2) Hogy kötelezte magát arra a Szent kerebségben. (3) Hogy Isten igazgattya azt az harczot jo végre, és ő is szabadittya meg az ébert attul. Matth. 6. v. 13. (4) Hogy magánac is a Christusnac meg kellett a Sátánnal harczolni. Matth. 4. v. 1. seqq. (5) Hogy ollyankor roftáltat ki emberből az hafontalanság. Luc. 22. v. 31. *A' Sátán kívánt titeket, hogy meg roftálljon.* &c.

III. Kérdés. Hát a testi indulatoc ellen vallyon minden emberc egyaránt harczolnake? *Felelet.* Nő. (1) Mert az hívec tufakodnac az ujjá bűlő kegyelemből az uj ember által; az hitetlenec pedig tsak a földi felelemből. (2) Az hívec az elménec és az akaráttnak minden rendeletlen indulatn meg indlnac: de az hitetlenec csak ama nagy irtóztato czégéres vétkeken posdulnac meg ideig. (3) Az hívec úgy harczolnac, hogy ha földi életemben meg tantorodnac is, még is életemben az Istennek akarattya ferint igyekezic rendelni. 1. Ian. 3. v. 9. 10. de az hitetlenec még a lelki tufakodás között is meg földi gonoszságokat csak elő visic.

IV. Ker-

IV. Kérdés. Mellyek azok a fegyverek a mellyekkel ellenséginken győzedelmeskedünk? *Felelet.* Azok leirattatnak Sz: Pál által, Ephes. 6. v. 14. 15. 16. 17. ilyen rendel. (1) Igaságnak melly vafa v. 14. *Fel öltözzéti igazságnak melly vasában:* melly nem egyéb hanem a jo lelki ismeret. Innen mondgyák a Deákok: *Nulla pallascere culpa, hic murus aeneus esto.* (2) Az Evangélium békebségnek sáruja. v. 15. *A' ti lábaitokat a békebség Evangéliumának kecsületivel meg saruzzát.* Ez az embernek másokkal való békebséges lakása. Innen int Sz: Pál Rom. 12. v. 18. *hogy ha lehet, mindenekkel bekebségben éllyünk* (3) Az hitnek paifa. v. 19. *Annac feletto az hitnek paifát fel vevén.* Ez a Christus igazságát jegyzi. mivel hogy a Christus lett minékünk Istenül igazságunk. 1. Corint. 1. v. 30. (4) Az Idvebségnek sisakja. v. 17. *Az idvebségnek sisakját is fel vevétek.* Ez a Christus di-csőséges győzedelme, melyrül ilyenképpen szól Esaiás 59. részében, a 17-dik versben: *Fel öltözte az igazságot, mint egy pánczélt, és a szabadításnak sisakját az ő fejében: fel öltözte a bös;u állást mint egy rubát, és busulással környül vevé magát, mint egy palástal.* Lásd. 1. Theffal. 5. v. 8. (5) A' Leleknek fegyvere. v. 17. *Vegyétek fel a lelki fegyvert is, melly az Istennek bejsége.* Ettul pedig az hit nem választatik, s nem is szakíthatik el, a mint ezen kérdésnek harmadik feleletiből meg teczik.

1. *Haszna* a Tanuságnak Tanító és Oktató. Innen ezt tanullyuk meg. (1) Hogy az híveknek a Sátánnal és az hitetlenekkel való harcza nem mostani: mert láttyuk, Terem. 4. v. 8. miképpen ölé meg Cain az Abelt, csak hamar a teremtsé után. Solt. 129. v. 2. *Sokat sanyargattanak engemet az én gyermekségemtől fogván, mongya most az Izrael.* (2) Hogy az híveknek győzedelmek onnan is meg szokot lenni, az honnan ingyen sem tudnák várni, a mint Mardocheus izoni vala Esther Afiszonynak. Esther 4. v. 14. *Ha mostani idoben ezt el halgatód, masunnan léssz*

hőnyebsegek, és még szabadulások a Sítóknek. (3) Hogy az hitetlenek nek a választott szentekkel való tufakodások, a magok veszedelmén végezterik el, annyira hogy az hívek legyenek ő nékik terhes kö gyanánt. Zachar. 12. v. 3. A' napon térszem én a Jerusálemet néhez, kővé minden népeknek, valaki vini akarja, meg szabad beleje, jölhet ő ellene gyűlnék a földnek minden nemzetsége.

II. *Hafszna feddő* Feddi az Isten Lelke é tanúságbul azokat (1) A' kik semmit nem akarnak ezen a világon harczolni a Sítán, a test, és é világ ellen, holott magakat harczolásra kötelezték a keresztelvényben, még is mindazonáltal úgy akarnak csendesen nyugodni, mint Jonas a borostyán szál alatt. Jon. 4. v. 6. 7. 8. és a fűznek az ő bűnökben meg a veszedelemnek idején is, mint ezen Jonas az hajóban a szélvésznek idején. Jon. 1. v. 5. (2) A' kik az Isten ellen támadnak, ha valami szájok izint nem esik, mint ezé Jonas haragzik vala, hogy Isten a borostyán szalat feje felül elszárazta. Jon. 4. v. 8. 9. (3) A' kik harczolnak ugyan, de nem erősen. Ez illyenek nem gondolják meg, *elsően*, hogy a testi gyarhoság belől ő ellének harczol, az ellenség pedig mentül közelebb vagyon, annál inkább kell tüle félni. *Másodszor* hogy é világ ő környűlöttök. és ő ellének harczol: az ellenség pedig mentül több, annál inkább érmit. *Harmadszor*, hogy a Sítán ő felvettek, és ő ellének harczol, erősebb ellenség ez, mert 1. Pet. 5. v. 8. hasonlittatik Oroszlánhoz: s' még *Sivo rivo*, és szellyel járó Oroszlánhoz. Az ellenség pedig mentül erősebb, annál rettenetesebb.

III. *Hafszna intő*. Int a Tanúság bennünk, hogy a mi ellenséginkel való harczolásunkban legyünk hívek és alhatatosak, ha az életnek koronáját el akarjuk venni. Jelen 2. v. 10. Alhatatoságunk pedig illyen dologbul terczik meg. (1) Ha az Isten creje által harczolunk. Pfal. 144. v. 1. *Aldot legyen a Jehova ki tanította az én kezemet az hadakozásra, és az én ujjaimat a viadalra.* (2) Ha meg szűnés nélkül harczolunk, és ierény vigyázással, a mint Szent Péter tanit. 1. Pet. 5. v. 8. *Jozanak legyetek, vigyázzatok: mert a ti ellenségetek az ördög, mint az ordító Oroszlány szellyel jár, Keresvén kit elnyeljen.* (3) Ha azokat a fegyvereket fel vesztjük, melyekről ide fellyebb a negyedik kérdésben szollánk. (4) Ha sem hatal, sem élet, sem Angyalok, sem Fejedelmsegek, sem hatalmaságok, sem jelen valók sem következendők, sem magaság sem mentség, és semmi egyéb teremtet állat el nem szakasza minket az Istennek szerelmétől, mely vagyon az mi Urunk Jésus Christban Kinek tulajdonításuk örökre való áldás és birodalom, mátul-
Maga mind örökkön örökké A m e n.

V E G E.

